

บทที่ ๔

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษานโยบาย การดำเนินงานบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อสำรวจ วิเคราะห์ ความต้องการ ทักษะของผู้ใช้ที่มีต่อบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อเสนอแนะวิธีแก้ไข ปรับปรุง และส่งเสริมแก่ออกหมายแห่งชาติ

ตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจ คือ สมาชิกผู้ใช้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำนวน ๔๐ คน และผู้ที่ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ดานละ ๒๐ คน รวมตัวอย่างทั้งสิ้น ๑๖๐ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามทั้งแบบให้เลือกตอบ และเปิดให้ตอบโดยเสรี โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น ๒ ส่วน มีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์ และด้วยตนเองได้รับแบบสอบถามคืน ๑๔๔ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๕๐ ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ๑๖๐ ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยระเบียบวิธีทางสถิติ หาค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ ข้อมูลที่มาจากผู้ใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ และข้อมูลที่ไม่เคยใช้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ข้อมูลที่ไ้มาจากผู้ใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ผู้ใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๓๖ ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ๑๔๔ คน

ผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ รอยละ ๕๕.๓๓ เป็นเพศหญิง ที่เหลือคือรอยละ ๔๑.๖๗ เป็นเพศชาย

เมื่อจำแนกตามอาชีพ ปรากฏว่า อาชีพครู อาจารย์ เป็นผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติมากที่สุด คิดเป็นรอยละ ๕๐.๔๔ รองลงมาคือรอยละ ๓๒.๑๔ เป็นนิสิตนักศึกษา ส่วนอาชีพที่มาใช้น้อยที่สุด ได้แก่ อาชีพอื่น ๆ ที่ไม่เจาะ นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ และข้าราชการทั่วไป คิดเป็นรอยละ ๔.๓๓

ตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานหรือศึกษาในค่านประวัติศาสตร์มากที่สุด คือ รอยละ ๗๓.๓๔ ส่วนที่น้อยที่สุดคือ ผู้ที่ปฏิบัติงาน หรือศึกษาด้านรัฐประศาสนศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ คิดเป็นรอยละ ๒.๒๒ เท่ากัน

เมื่อพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ของทุกอาชีพ คือ นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ ข้าราชการทั่วไป และอาชีพอื่น ๆ รอยละ ๗๕.๐๐, ๘๒.๓๕, ๗๓.๖๘ และ ๓๓.๓๓ ตามลำดับปฏิบัติงานหรือศึกษาในค่านประวัติศาสตร์ เป็นที่น่าสังเกตว่า นิสิต นักศึกษา ที่ปฏิบัติงานหรือศึกษาด้าน รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ ครู อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานหรือศึกษาด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ข้าราชการทั่วไป และอาชีพอื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานหรือศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์ ไม่มีมาใช้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ผู้ที่เคยใช้บริการส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำจากครู อาจารย์ มากที่สุด คือ รอยละ ๕๐.๐๐ แต่เมื่อพิจารณาตามอาชีพแล้วจะเห็นว่า ครู อาจารย์ เป็นผู้แนะนำให้แก่นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ และอาชีพอื่น ๆ ให้ไปใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติมากที่สุด คิดเป็นรอยละ ๕๕.๐๖, ๕๕.๕๖ และ ๔๒.๕๖ ตามลำดับ ส่วนผู้ประกอบการทั่วไป ส่วนใหญ่ รอยละ ๒๒.๕๐ รู้จักเอง

ตัวอย่างส่วนใหญ่มาใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ด้วยจุดประสงค์เพื่อทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ รอยละ ๓๘.๗๕ รองลงมาคือ เพื่อเขียนหนังสือ บทความ รอยละ ๒๒.๔๑ และที่น้อยที่สุดคือ เพื่อค้นคว้าประวัติบรรพบุรุษ รอยละ ๓.๔๕ ถ้าหากพิจารณาตามอาชีพ พบว่า นิสิต นักศึกษา และครู อาจารย์ ใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อทำวิทยานิพนธ์เป็นส่วนมาก คิดเป็นรอยละ ๕๕.๘๘ และ ๔๖.๓๔ ตามลำดับ ข้าราชการทั่วไปใช้บริการหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อใช้ในงานราชการมากที่สุด คิดเป็นรอยละ ๒๕.๔๑ ส่วน

อาชีพอื่น ๆ ใ้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อเขียนหนังสือ บทความ มากที่สุด
 รอยละ ๕๗.๑๔

ตัวอย่างส่วนมาก รอยละ ๔๗.๖๒ ใ้คนคนกว่าในหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ๒-๔
 หัวข้อเรื่อง รุ่งชิงมา ๑ หัวข้อเรื่อง รอยละ ๓๘.๑๐ ที่น้อยที่สุดคือ รอยละ ๑๔.๒๘ ตั้งแต่
 ๕ หัวข้อเรื่องขึ้นไป ตัวอย่างแต่ละอาชีพใดแก นิสิต นักศึกษา เคยคนกว่า ๒-๔ หัวข้อเรื่อง
 เป็นส่วนใหญ่ รอยละ ๘๘.๑๔ ครู อาจารย์ เคยคนกว่า ๒-๔ หัวข้อเรื่อง เป็นส่วนใหญ่เช่นกัน
 คิดเป็นรอยละ ๕๒.๘๔ ข้าราชการทั่วไป เคยคนกว่า ๒-๔ หัวข้อเรื่อง เป็นส่วนใหญ่ รอยละ
 ๕๐.๐๐ ส่วนอาชีพอื่น ๆ เคยไปคนกว่า ๑ หัวข้อเรื่องมากที่สุด รอยละ ๘๕.๗๑

ตัวอย่างทุกอาชีพที่ใ้บริการคนกว่าในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ มีจำนวนมากที่สุด
 รอยละ ๗๓.๗๔ รองลงมาคนกว่าในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้แก่ การศึกษา และสถาปัตยกรรม
 คิดเป็นรอยละ ๑๑.๑๑ สาขาวิชาที่มีคนไปคนกว่าน้อยที่สุดคือสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 รอยละ ๒.๐๒ ถ้าพิจารณาตามอาชีพจะเห็นว่าทุกอาชีพคนกว่าเรื่องราวส่วนใหญ่อยู่ในสาขา
 วิชาประวัติศาสตร์เช่นกัน ใดแก นิสิต นักศึกษา รอยละ ๘๓.๘๗ ครูอาจารย์ รอยละ ๗๖.๘๓
 ข้าราชการทั่วไป รอยละ ๖๑.๘๐ และอื่น ๆ รอยละ ๕๐.๐๐

ตัวอย่างส่วนมาก รอยละ ๓๘.๑๐ ใ้เวลา ๑-๓ เดือน ในการคนกว่าแต่ละหัวข้อ
 เรื่อง ช่วงเวลา ๗-๑๒ เดือน เป็นเวลาที่ใ้คนกว่าแต่ละหัวข้อเรื่องน้อยที่สุด รอยละ
 ๒๘.๕๗ เมื่อพิจารณาตามอาชีพ ปรากฏว่า นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ และอาชีพอื่น ๆ
 ใ้เวลาคนกว่าแต่ละหัวข้อเรื่อง ๑-๓ เดือน มากที่สุด คิดเป็นรอยละ ๔๐.๗๔, ๓๕.๒๘ และ
 ๕๒.๘๕ ตามลำดับ ส่วนข้าราชการทั่วไปใ้เวลาในการคนกว่าแต่ละหัวข้อเรื่อง ๑-๓ เดือน
 และช่วงเวลาอื่น ๆ เป็นจำนวนเท่ากัน คือ รอยละ ๓๗.๕๐

ในค่านความถี่โดยเฉลี่ยที่ใ้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติในการคนกว่า
 แต่ละหัวข้อเรื่องนั้น ปรากฏว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่จะมาใ้เมื่อมีเวลาวาง คิดเป็นรอยละ
 ๔๖.๖๗ รองลงมาคือไปใ้ทุกวัน รอยละ ๒๑.๑๑ น้อยที่สุดคือเดือนละ ๑ ครั้ง คิดเป็นรอยละ
 ๑.๑๑ เมื่อพิจารณาตามอาชีพ เป็นที่น่าสังเกตว่า นิสิต นักศึกษา ข้าราชการทั่วไป และอาชีพ
 อื่น ๆ ไม่มีใ้ใ้มาใ้บริการ เดือนละ ๑ ครั้งเลย เช่นเดียวกับไม่มีใ้ใ้ในกลุ่มผู้มีอาชีพอื่น ๆ
 ที่มาใ้บริการ สัปดาห์ละ ๑ และ ๒ ครั้ง

เวลาโดยเฉลี่ยที่ตัวอย่างมาใช้บริการในแต่ละวัน ส่วนใหญ่แล้วโดยเฉลี่ยวันละ ๕ ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๓๘ รองลงมาคือเฉลี่ยวันละ ๓ ชั่วโมง ร้อยละ ๒๒.๖๒ น้อยที่สุดคือ ๒ ชั่วโมง ร้อยละ ๒.๓๘ นิสิต นักศึกษา ใช้เวลาดังกล่าววันละ ๕ ชั่วโมง เป็นส่วนใหญ่ คือร้อยละ ๒๕.๖๓ รองลงมาใช้เวลา ๖ ชั่วโมง ในแต่ละวัน ร้อยละ ๒๕.๕๓ ครู อาจารย์ ใช้เวลา ๕ ชั่วโมง ในแต่ละวันเป็นส่วนใหญ่เช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๖ ข้าราชการทั่วไปส่วนใหญ่ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง ในแต่ละวัน ร้อยละ ๓๑.๒๕ ส่วนอาชีพอื่น ๆ ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง และ ๖ ชั่วโมง ในแต่ละวันเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ ๒๔.๕๗ และเป็นน่าสังเกตว่า นิสิต นักศึกษา และอาชีพอื่น ๆ ไม่มีผู้ใช้เวลา ๑ ชั่วโมงในการค้นคว้าแต่ละวันเลย ทำนองเดียวกับอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่มีใครใช้เวลาอื่น ๆ นอกจาก ๒-๖ ชั่วโมงเลย

ตัวอย่างมาใช้บริการในวันเสาร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕๕ โดยเฉพาะช่วงเวลาเช้าของวันเสาร์มีผู้ใช้บริการมากที่สุดคือ ร้อยละ ๑๐.๕๕

ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยแนะนำให้ผู้อื่นมาใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ร้อยละ ๔๔.๑๐ และร้อยละ ๑๑.๕๐ ตอบว่าไม่เคยแนะนำให้ผู้อื่นไปใช้บริการเลย

ในด้านความคิดเห็นของตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของห้องค้นคว้านั้น โดยเฉลี่ยเห็นว่า ขนาดของห้อง โต๊ะ เก้าอี้ และการตกแต่งภายในห้องค้นคว้ามีความเหมาะสมปานกลาง และเห็นว่าห้องค้นคว้า มีความสะอาดมาก เช่นเดียวกับที่เห็นว่าอุณหภูมิและแสงสว่างภายในห้องค้นคว้ามีความเหมาะสมมาก ส่วนในเรื่องของเสียงรบกวนภายในห้องค้นคว้านั้นมีน้อย

เรื่องความสะดวกในการค้นคว้านั้น ตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่า เอกสารแนะนำการให้บริการดีปานกลาง ความสะดวกในการติดต่อขอใช้บริการมีมาก ส่วนกฎระเบียบ ข้อบังคับ และเวลาเปิด - ปิดบริการ ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติมีความเหมาะสมปานกลาง ส่วนนักจดหมายเหตุประจำห้องค้นคว้านั้น ผู้ใช้เห็นว่าให้บริการดีมาก

นอกจากนี้ตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องเอกสาร เครื่องมือช่วยค้น และประโยชน์ของจดหมายเหตุแห่งชาติว่า เอกสารที่มีในหอจดหมายเหตุแห่งชาติสนองความต้องการในการค้นคว้า วิจัย ดีปานกลาง เครื่องมือช่วยค้นช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นได้ปานกลาง และคิดว่าหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นประโยชน์ในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลที่ให้ความรู้ที่มีคุณค่าต่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย มาก

ตัวอย่างที่มีความพอใจบริการต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ บริการพิมพ์เอกสาร บริการถ่ายภาพ
ทำสำเนา บริการทำไมโครฟิล์ม บริการถ่ายรูป บริการห้องสมุดในห้องคนควา กิจกรรมพิเศษ
และบริการตอบคำถาม ปานกลาง

ในเรื่องของปัญหา และอุปสรรคที่พบในการใช้บริการอ้างอิง ความต้องการที่จะ
ให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติจัดบริการเพิ่มเติมขึ้นจากที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งขอเสนอแนะหรือความคิด
•ที่ควรทำ• ๆ อันเป็นแนวทางในการปรับปรุงบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติให้ดีขึ้นนั้น
ตัวอย่างใดแสดงมาพอสรุปเป็นค่าน ๆ ใดดังนี้ คือ ค่าน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ห้องคนควา
เอกสาร เครื่องมือช่วยคน เจาหนาที่ การถ่ายสำเนาเอกสารและการทำไมโครฟิล์ม ห้องสมุด
และอื่น ๆ

ข้อมูลที่ไ้มาจากผู้ที่ไม่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยใช้บริการมีจำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๒๔
ของตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ๑๔๘ คน

ผู้ที่ไม่เคยใช้บริการนี้เป็นชายมากกว่าหญิง คือ เป็นชาย ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ
๖๐.๙๔ เป็นเพศหญิง ๒๕ คน ร้อยละ ๓๙.๐๖ จากตัวอย่าง ๖๔ คน เป็นผู้ปฏิบัติงานค่าน
รัฐศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๓๑.๒๕ รองลงมาคือผู้ปฏิบัติงานค่านเศรษฐศาสตร์
ร้อยละ ๒๙.๖๙ น้อยที่สุดคือผู้ปฏิบัติงานค่านประวัติศาสตร์ ร้อยละ ๑๗.๑๘

ตัวอย่างผู้ที่ไม่เคยใช้บริการนี้ ให้เหตุผลว่า ไม่มีความจำเป็นต้องใช้มากที่สุด
คือ ร้อยละ ๓๐.๑๕ รองลงมาคือไม่ทราบว่ามีหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ร้อยละ ๒๒.๖๕
น้อยที่สุด คือไม่รู้จักเอกสารจดหมายเหตุ ร้อยละ ๔.๗๒ ผู้ปฏิบัติงานค่านรัฐประศาสนศาสตร์
และเศรษฐศาสตร์ ส่วนใหญ่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ คิด
เป็นร้อยละ ๓๔.๗๘ และ ๓๒.๕๐ ตามลำดับ ผู้ปฏิบัติงานค่านรัฐศาสตร์ส่วนมากไม่ทราบว่า
มีหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ร้อยละ ๓๘.๔๖ ส่วนผู้ปฏิบัติงานค่านประวัติศาสตร์ให้เหตุผลอื่น ๆ
มากที่สุดในการไม่ไปใช้บริการ ร้อยละ ๓๕.๒๙

ตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับคำแนะนำจากใดทใหม่มาใช้บริการ ร้อยละ ๗๕.๐๐
มีร้อยละ ๒๕.๐๐ ที่เคยได้รับคำแนะนำใหม่มาใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เมื่อ

พิจารณาตามสาขาการปฏิบัติงานจะเห็นว่า ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ไม่เคยได้รับคำแนะนำ ให้ไปใช้เป็นจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๕๗, ๘๕.๑๐ และ ๘๘.๒๑ ตามลำดับ ส่วนผู้ปฏิบัติงานด้านประวัติศาสตร์ส่วนมากเคยได้รับคำแนะนำให้ไปใช้ร้อยละ ๒๓.๖๔

ตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ ๗๖.๕๖ คิดว่าจะไปใช้บริการในอนาคต มีเพียง ร้อยละ ๒๓.๔๔ เท่านั้น ที่คิดว่าจะไม่ไปใช้บริการในอนาคต และเป็นที่น่าสนใจที่คาดว่าผู้ปฏิบัติงานทุกด้าน คิดว่าจะไปใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติในอนาคตเป็นส่วนใหญ่

ตามปกติแล้ว ตัวอย่างส่วนใหญ่คนควาจากห้องสมุดของที่ทำงาน ร้อยละ ๓๗.๒๓ รองลงมาคือ คนควาจากห้องสมุดของวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ร้อยละ ๓๕.๗๖ น้อยที่สุดคือ คนควาจากแหล่งความรู้อื่น ๆ ร้อยละ ๑.๘๖ ผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ตามปกติจะคนควาจากห้องสมุดของวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๒๔, ๓๘.๖๑ และ ๔๑.๑๘ ตามลำดับ ส่วนผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ ส่วนใหญ่จะคนควาจากห้องสมุดของที่ทำงาน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕๒

อภิปรายผล

ผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติส่วนมากเป็นเพศหญิง ส่วนผู้ที่ไม่เคยใช้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เมื่อพิจารณาตามอาชีพพบว่าผู้ประกอบอาชีพครู อาจารย์ เป็นผู้ที่ใช้บริการมากที่สุด รองลงมาคือ นิสิต นักศึกษา ซึ่งทั้งสองอาชีพนี้จำเป็นต้องศึกษาคนควาหาความรู้ เพื่อประกอบการเรียนการสอนอยู่เสมอ จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทั้งสองอาชีพนี้ มาใช้บริการมากกว่าผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ

สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ผู้ที่เคยใช้บริการส่วนใหญ่ปฏิบัติงาน หรือศึกษาใน ด้านประวัติศาสตร์ มากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับการพิจารณาตามอาชีพแล้วพบว่าส่วนใหญ่ของผู้ที่ เคยใช้บริการทุกอาชีพ ไคแก นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ ข้าราชการทั่วไป และอาชีพอื่น ๆ ปฏิบัติงาน หรือศึกษาในคานประวัติศาสตร์ และเป็นที่น่าสนใจที่คาดว่าผู้ปฏิบัติงานหรือศึกษาด้าน รัฐประศาสนศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์มาใช้บริการมีจำนวนน้อยที่สุด ส่วนผู้มีอาชีพ นิสิต นักศึกษา ที่ปฏิบัติงานหรือศึกษาทางคาน รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ ครู อาจารย์ ที่ปฏิบัติงาน

หรือศึกษาทางด้าน รัฐประศาสนศาสตร์ ข้าราชการทั่วไป และอาชีพอื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานหรือศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์ ไม่มีมาใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติเลย ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับกรวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ที่ไม่เคยใช้บริการแล้วจะเห็นว่ามี ความใกล้เคียงกันมากคือ ผู้ที่ไม่เคยใช้บริการส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ รองลงมาคือผู้ที่ปฏิบัติงานด้านเศรษฐศาสตร์ ที่มีน้อยที่สุดคือผู้ปฏิบัติงานด้านประวัติศาสตร์ เหตุที่หาเหตุผลของการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ที่ไม่เคยใช้บริการ และไม่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ มีแต่ความใกล้เคียงกัน ไม่ตรงกันทีเดียวนัก อาจเป็นเพราะการสุ่มตัวอย่างจากสมาชิกผู้ใช้โดยคำนึงถึงระยะเวลาการเป็นสมาชิกครั้งสุดท้าย และที่อยู่ที่เป็นปัจจุบันที่สุดนั้น ทำให้ไม่ได้ตัวอย่างจากทุกอาชีพ ทุกสาขา การปฏิบัติงาน แต่อย่างไรก็ตามผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตัวอย่างทั้งสองประเภทก็ยืนยันได้ว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานหรือศึกษาในด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่หอจดหมายเหตุฯ จะนำไปพิจารณาว่า เพราะเหตุใดผู้ปฏิบัติงานหรือศึกษาในด้านอื่น ๆ จึงมาใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติน้อย หรือไม่มาใช้เลย ทั้ง ๆ ที่ทรัพยากรอันเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าในหอจดหมายเหตุแห่งชาตินั้น ไม่ได้มีคุณค่าจำกัดเพียงด้านประวัติศาสตร์ด้านเดียวเท่านั้น แต่มีคุณค่าในการวิจัย หรือให้ข้อมูลสำหรับนักปกครอง นักเศรษฐศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ และนักสังคมวิทยา ควบคู่ หอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นสถาบันที่มีความสำคัญระดับชาติ ในฐานะแหล่งเก็บสมบัติ มีค่าของชาติ ที่นักคนคว้า วิจัย ทุกสาขาควรสนใจ เป็นระบบหนึ่งในระบบสารนิเทศแห่งชาติ ที่ผู้เกี่ยวข้องควรคำนึงว่า ทำอย่างไรจึงจะมีการใช้จดหมายเหตุกันอย่างกว้างขวาง สมดัง คำที่ว่า จดหมายเหตุสำหรับปวงชน (Archives for all) หรือ จดหมายเหตุยังประโยชน์ แก่สังคม (Archives for the benefit of society)^๒ จากข้อมูลที่วิเคราะห์มาจะเห็นว่า

^๑ James B. Rhoads, "Preface," in The National Archives and Statistical Research, ed. H. Meyer Fishbein (Athens: Ohio University Press, 1973), p. xi.

^๒ G.M. Sheriff. "Records Relating to Freedom Struggles in Asian Countries," Archivum International Review on Archives Special Volume (1976): 51.

บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติยังไม่ทั่วถึงประชาชนทั่วไป มีผู้ได้รับประโยชน์จากจดหมายเหตุเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ดังที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ข้อหนึ่งว่า การให้บริการสารนิเทศจากจดหมายเหตุที่มีอยู่แล้วนั้นไม่สามารถทั่วถึงประชาชนทั้งหมดได้ ดังนั้นจึงควรจะมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาวิธีแก้ไข ปรับปรุงวิธีดำเนินการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติให้สามารถให้บริการสารนิเทศในระดับชาติได้มีประสิทธิภาพ และขยายขอบเขตการบริการไปถึงระดับระหว่างชาติได้

ผู้ที่เคยใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำจากครูอาจารย์ ดังนั้นวิถีทางอันหนึ่งที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติควรกระทำคือ การประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปได้ทราบถึง หน้าที่ ความสำคัญ กิจกรรม บริการ และการให้บริการ ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาต่าง ๆ ตามที่ข้อมูลในเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติจะอำนวยความสะดวกประโยชน์ให้ได้ และร่วมมือกับหน่วยงานหรือสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ

ในเรื่องของจุดประสงค์ในการเข้าใช้บริการนั้น ตัวอย่างผู้ที่เคยใช้บริการส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจุดประสงค์อันนี้ก็สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ว่าผู้เคยใช้บริการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพครู อาจารย์ รองลงมาคือ นิสิต นักศึกษา ในเรื่องนี้มีข้อสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามบางคนเป็นทั้ง ครู อาจารย์ และนิสิต นักศึกษา และผู้ที่ เป็นครู อาจารย์ ได้ตอบแบบสอบถามว่ามาใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติเพื่อทำวิทยานิพนธ์มากกว่าวัตถุประสงค์อื่น ดังนั้นผลในข้อนี้ทำให้สามารถยืนยันได้ว่า หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีคุณค่าต่อการศึกษา คนควา ในระดับปริญญาโท แตกก็เป็นที่น่าเสียดายที่ผู้ปฏิบัติงานหรือศึกษาคานรัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และอื่น ๆ มิได้มาใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติมากกว่าที่เป็นอยู่ จากการสำรวจผู้ที่ปฏิบัติงานในคานรัฐประศาสนศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ที่ไม่เคยใช้บริการส่วนใหญ่ ให้เหตุผลในการไม่ไปใช้บริการว่า ไม่มีความจำเป็นต้องใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ส่วนผู้ที่ปฏิบัติงานคานรัฐศาสตร์ส่วนมากไม่ทราบว่ามีหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ผู้ที่ไม่เคยใช้บริการนี้ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับคำแนะนำจากใครให้มาใช้บริการ แต่จากการสำรวจพบว่าต่อไปในอนาคตผู้ที่ไม่เคยใช้บริการเหล่านี้คิดจะไปใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นสิ่งที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติต้องเตรียมพร้อมที่จะให้บริการ

ที่ต่ำที่สุด เพราะผู้ที่ไม่เคยไปใช้บริการเหล่านี้ ไม่ใช่เป็นผู้ที่ไม่สนใจในการค้นคว้าหาความรู้
 ดังจะเห็นได้จากการสำรวจพบว่า ตัวอย่างผู้ไม่เคยใช้ส่วนใหญ่ตามปกติค้นคว้าจากห้องสมุด
 ของที่ทำงาน ซึ่งคงจะเป็นเพราะสะดวกที่ไม่ต้องเดินทางไกล เพราะต้องปฏิบัติตามราชการ ดัง
 นั้นถ้าหากจดหมายเหตุแห่งชาติขยายวันและเวลาออกไปจากที่เคยให้บริการในวันเวลาราชการ
 และวันเสาร์ เป็นการเพิ่มเวลาในตอนเย็น และวันอาทิตย์บาง อาจจะทำให้ผู้ที่ไม่เคยไปใช้
 ได้มีโอกาสเข้าไปใช้ ในวันและเวลาดนกราชการบาง และจะเป็นทางหนึ่งที่ทำให้ประชาชน
 ได้ประโยชน์จากจดหมายเหตุแห่งชาติอย่างทั่วถึง และเต็มที่

นอกจากนี้ผู้ที่ไม่เคยไปใช้บริการให้เหตุผลในการไม่ไปใช้บริการว่าไม่มีความจำเป็น
 ต้องใช้มากที่สุด และแม้ว่าส่วนใหญ่คิดว่าจะไปใช้บริการในอนาคตก็ตาม แต่ก็ยังมีจำนวน
 ๒๓.๔๔ % จากตารางที่ ๑๔ ที่คิดว่าจะไม่ไปใช้ในอนาคต อนึ่งถ้าพิจารณาจากตารางที่ ๒
 จะพบว่า นิสิต นักศึกษา ที่ศึกษาทางคานรัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ มีไป
 ใช้จดหมายเหตุแห่งชาติจำนวนน้อย และจากตารางที่ ๑๕ พบว่าผู้ที่ไม่เคยไปใช้บริการส่วน
 ใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงานคานรัฐศาสตร์ รองลงมาคือ เศรษฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ตาม
 ลำดับ แสดงให้เห็นว่า ยังมีคนอื่นจำนวนมากที่ไม่เห็นความสำคัญของจดหมายเหตุและบริการ
 ของจดหมายเหตุแห่งชาติ สมควรที่จดหมายเหตุแห่งชาติจะต้องหาทางแก้ไข ซึ่งอาจจะ
 เป็นโดยการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้คานจดหมายเหตุและบริการของจดหมาย
 เหตุแห่งชาติให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบ โดยเฉพาะหน่วยงานราชการต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้
 ทุกคนได้ใช้เอกสารจดหมายเหตุที่มีคุณค่าให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และการค้นคว้า
 วิจัย

เนื่องจากผู้ที่เคยไปใช้บริการส่วนใหญ่ปฏิบัติงานหรือศึกษาในคานประวัติศาสตร์ดังนั้น
 เรื่องที่ผู้เคยไปใช้บริการส่วนใหญ่ จึงอยู่ในสาขาประวัติศาสตร์มากที่สุด

แต่ไม่ว่าผู้ที่เคยไปใช้บริการจะค้นคว้าในสาขาวิชาใดก็ตาม ส่วนใหญ่จะใช้เวลาโดย
 เฉลี่ยในการค้นคว้าแต่ละหัวข้อเรื่อง ประมาณ ๑-๓ เดือน ดังนั้นขอคิดเห็นต่าง ๆ ในคาน
 การให้บริการของสมาชิกผู้เคยไปใช้บริการ จึงนำรวิ้งเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงบริการ
 ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นจากที่เป็นอยู่ และเมื่อพิจารณาตามอาชีพจะเห็นว่า นิสิต นักศึกษา

ครู อาจารย์ และอาชีพอื่น ๆ ไขเวลาในการคนควาแต่ละหัวข้อเรื่อง ๑-๓ เดือน เป็นส่วน
ใหญ่ เพราะฉะนั้นผู้เคยใช้บริการจึงต้องการความสะดวก รวดเร็วในการใช้บริการทุกอย่าง
ซึ่งจำเป็นต่อการเรียนการสอน การคนควาวิจัย ที่ต้องอาศัยข้อมูลในอีกตีมาไขประกอบใน
การตัดสินใจในสมัยปัจจุบันที่สรรพวิทยาการทั้งหลายเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเหลือเกิน อีกทั้งผู้
ใช้ส่วนใหญ่จะมาใช้บริการ เมื่อมีเวลาดวางมากที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นครู อาจารย์
รองลงมาคือ นิสิต นักศึกษา ดังกล่าวแล้วข้างตนว่าความสะดวก รวดเร็ว เป็นสิ่งที่ผู้ใช้ของ
การมากที่สุด เพราะมีเวลาคนควาจำกัด คือจะใช้บริการเมื่อมีเวลาดวาง ในช่วงระยะเวลา
๑-๓ เดือน ผู้เคยใช้บริการส่วนใหญ่ใช้เวลาโดยเฉลี่ย วันละ ๕ ชั่วโมง และมาใช้บริการ
ในวันเสาร์มากที่สุด ฉะนั้นการขยายวัน เวลา นอกราชการและขั้นตอนในการขอยืม ตลอดจน
จนถ่ายทำสำเนาเอกสารลงบาง จะช่วยผู้ใช้ส่วนใหญ่ประหยัดเวลาในการคนควาวิจัยได้มาก
แต่เนื่องจากเอกสารจดหมายเทศมีลักษณะเฉพาะของตนเอง และบางชิ้นมีข้อจำกัดในการใช้
หลายประการ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหอจดหมายเหตุแห่งชาติควรศึกษาทางวางมาตรการ กฎ
ระเบียบ ใหม่โดยปรับปรุงของเดิม โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้และความเหมาะสม
อย่างมีเหตุผล เพราะองค์ประกอบที่สำคัญของแหล่งที่รวบรวมสารนิเทศที่มีความสำคัญระดับ
ชาติ ไคแก่แหล่งข้อมูล เจ้าหน้าที่ดำเนินการ และผู้ใช้ ซึ่งในที่นี้หมายถึง หอจดหมายเหตุ
แห่งชาติ เจ้าหน้าที่ดำเนินการบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ และผู้ใช้บริการ
ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ตามลำดับ ควรมีนโยบาย การดำเนินงาน และความต้องการ
ให้สอดคล้องซึ่งกันและกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยแนะนำให้
ผู้นมาใช้บริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ดังนั้นถ้าหอจดหมายเหตุแห่งชาติบริการดีเป็น
ที่ประทับใจแล้ว เทากับเป็นการประชาสัมพันธ์อย่างดี เพราะผู้ใช้ก็จะแนะนำบอกกัน
ต่อ ๆ ไป จะเป็นทางหนึ่งที่ทำให้สารนิเทศที่มีอยู่ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นที่แพร่หลาย
และทั่วถึง

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เคยใช้บริการในเรื่องที่เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของ
หอจดหมายเหตุแห่งชาติโดยเฉลี่ย พบว่า ขนาดของห้องคนควา จำนวน โต๊ะ เก้าอี้ และการ
ตกแต่งภายในห้องคนความีความเหมาะสมปานกลาง และเห็นว่าความสะอาดของห้องคนควา
มีมาก เช่นเดียวกับที่เห็นว่า อุดหนุนและแสงสว่างภายในห้องคนความีความเหมาะสมมาก

ส่วนในเรื่องของเสียงรบกวนที่มีภายในห้องคนควานนั้น ผู้ให้บริการเห็นว่าน้อย

สำหรับความคิดเห็นในเรื่องความสะดวกในการคนควานนั้น ตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า มีเอกสารแนะนำการให้บริการที่ปานกลาง ความสะดวกในการติดต่อขอให้บริการมีมาก ส่วน กฎระเบียบ ข้อบังคับ และเวลาเปิด - ปิดบริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติเหมาะสม ปานกลาง และเห็นว่ นักจดหมายเหตุประจำห้องคนควานให้บริการดีมาก แต่มีผู้ใ้บางคนได้ ชี้ถึงปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ นักจดหมายเหตุว่าขาดมนุษยสัมพันธ์ ไม่ให้ความช่วยเหลือ และไม่มีความรับผิดชอบ รวมทั้งได้ขอเสนอแนะ และความคิดเห็นว่าควรปรับปรุงนักจด หมายเหตุ ที่ให้บริการในห้องคนควานให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์อันดี คอยให้ความช่วยเหลือและ ควรเป็นผู้มีความรู้ ควรจ้างผู้เชี่ยวชาญ เพิ่มบุคคลากร ซึ่งสอดคล้องกับข้อแก้ไข อุปสรรค เกี่ยวกับ เจ้าหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติที่ เศรษฐพร ชูศรีพิทักษ์ เสนอไว้ คือ เจ้าหน้าที่ ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติควรต้องเป็นคนที่มีความสามารถ และรับผิดชอบอย่างแท้จริง และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรักงาน เสียสละ รอบคอบ และคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศ ชาติเป็นสำคัญ

ความคิดเห็นอื่น ๆ นอกจากนั้นได้แก่ ผู้เคยใช้มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่า เอกสาร ที่มีในหอจดหมายเหตุแห่งชาติสนองความต้องการในการคนควานวิจัยที่ปานกลาง เครื่องมือช่วย คน เช่น บัญชีเอกสาร บัตรรายการ ช่วยอำนวยความสะดวกในการคนปานกลาง และเห็นว่า หอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นประโยชน์ในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลที่ให้ความรู้ที่มีคุณค่าต่อการศึกษาค้นควาวิจัยมาก

ในด้านความพอใจในการบริการต่าง ๆ ของหอจดหมายเหตุแห่งชาตินั้น ผู้ใช้ บริการมีความเห็นพ้องกันว่า บริการยืมเอกสาร บริการถ่ายทำสำเนา บริการทำไมโครฟิล์ม บริการถ่ายรูป บริการห้องสมุดในห้องคนควาน กิจกรรมพิเศษ เช่น การบรรยาย การจัด นิทรรศการ และบริการตอบคำถามนั้น ผู้ใช้มีความพอใจปานกลาง

๕. ควรมีการแก้ไข จุดขั้นตอน และปรับปรุง กฎ ระเบียบ ขอบบังคับบางประการที่ไม่ขัดต่อการรักษาความปลอดภัยของเอกสาร เช่น ขั้นตอนในการขอย้ายทำสำเนาเอกสาร ทั้งนี้โดยการกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแนบไว้ในกล่องเอกสารว่าเอกสารดังกล่าวอนุญาตให้ทำสำเนาหรือไม่ หรืออนุญาตเฉพาะให่ท่านในหอคนควา ฯลฯ ขั้นตอนนี้ควรกระทำไปพร้อมกับการจัดเอกสาร

อนึ่งผู้มีส่วนใหญ่ของความสะดวกรวดเร็ว และเวลาทุกชั่วโมงมีค่า ดังนั้นควรอนุญาตให้ยืมเอกสารในเวลาพักกลางวันได้ และควรขยายวัน เวลา เปิดบริการออกไปอีกในตอนเย็นถึงประมาณ ๑๘.๐๐ น. และเปิดทำการในวันอาทิตย์ด้วย โดยอาจจัดเจ้าหน้าที่หมุนเวียน หรือปิดทำการในวัน เวลา ราชการอื่น ๆ แทนวันอาทิตย์ ซึ่งจะทำให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนใหญ่ และทำให้ผู้ใช้มีโอกาสคนควาใช้บริการได้มากขึ้น

๖. ควรพิจารณาจัดทำนโยบายการให้บริการเกี่ยวกับเอกสารลับ และนโยบายในการให้บริการอื่น ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

๗. การจัดนักจดหมายเหตุประจำหอคนควา ควรคัดเลือกผู้ที่พร้อมที่จะทำงานบริการเพราะบริการเป็นหัวใจของงานเอกสารสำคัญ และผู้ให้บริการเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่จะทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้ การที่นักจดหมายเหตุเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีเท่ากับเป็นการประชาสัมพันธ์งานบริการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติอย่างหนึ่ง การวิจัยครั้งนี้เป็นการสนับสนุน เศรษฐพร กุศรีพิทักษณ์^๑ ที่ได้เสนอขอแก้ไขอุปสรรคเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ว่าควรจะต้องเป็นคนที่มีความสามารถและรับผิดชอบอย่างแท้จริง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรักงาน เสียสละ รอบคอบ และคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ นักจดหมายเหตุเป็นผู้อนุรักษ์เหตุการณ์ที่เป็นจริงโดยปราศจากอคติ

๘. ควรหาทางกระตุ้นให้รัฐบาลส่งเสริมความรูและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่โดยการส่งนักจดหมายเหตุระดับกลางไปรับการฝึกอบรมและดูงานในต่างประเทศซึ่งมี

^๑ เศรษฐพร กุศรีพิทักษณ์, "สภาพปัญหาการวิจัยจากเอกสารราชการ"

กิจการงานจดหมายเหตุเจริญก้าวหน้าเพิ่มขึ้น รวมทั้งการจัดส่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการทางเทคนิค เช่น งานอนุรักษ์เอกสาร งานไมโครฟิล์มไปฝึกอบรมและฝึกงานที่สหพันธ์จดหมายเหตุนานาชาติสาขาภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Regional Branch International Council on Archives หรือ SARBICA) เป็นผู้จัดควย เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการขาดบุคลากรที่ทรงคุณวุฒิในระยะสั้น และให้ทุนไปศึกษาต่อในระดับปริญญา หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาเฉพาะหลังปริญญาตรี ในต่างประเทศซึ่งเป็นการแก้ปัญหาระยะยาว

๙. ควรเพิ่มหนังสือในท้องสมุดที่จำเป็นแก่การค้นคว้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิทยานิพนธ์ หรือผลงานวิจัยของผู้ที่คนควาขอมูลจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๑๐. ควรจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ ความรู้ เกี่ยวกับจดหมายเหตุ

๑๑. ควรจัดให้มีบริการอื่น ๆ เช่น บริการนำชม บริการโทรศัพท์สาธารณะ

เป็นต้น

ข. โครงการระยะยาว

๑. ควรดำเนินการเพื่อให้มีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับจดหมายเหตุขึ้น เพื่อให้การรวบรวมเอกสารจดหมายเหตุจากส่วนราชการต่าง ๆ สมบูรณ์ครบถ้วน ซึ่งเรื่องนี้ ทรงสรรค์ นิลกำแหง^๑ ได้เสนอแนะไว้แล้วในวิทยานิพนธ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ แม้ว่าในปัจจุบัน จะมีมติคณะรัฐมนตรีเพื่อการคุ้มครองเอกสารจากราชการ^๒ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ แล้วก็ตาม แต่ผู้ใดก็ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการใช้เอกสารที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ไม่สามารถรวบรวมมาได้ครบถ้วน ทั้งนี้ควรดำเนินการก่อสร้างอาคารหอจดหมายเหตุแห่งชาติตามที่ได้รับงบประมาณในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ให้แล้วเสร็จและเพิ่มบุคลากร หนักกับการขยายงาน เพื่อให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติสามารถรับเอกสารจากหน่วยราชการต่าง ๆ มาเก็บรักษาไว้ตามพระราชบัญญัติจดหมายเหตุที่เสนอ

^๑ทรงสรรค์ นิลกำแหง, "การบริการงานจดหมายเหตุในประเทศไทย." หน้า ๗๓.

^๒ดูภาคผนวก ก. หน้า ๑๐๖

๒. ควรศึกษาถึงความเป็นไปได้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีทางสารนิเทศอื่น ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ และการสื่อสารต่าง ๆ มาใช้ในงานของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เช่น ในด้านการจัดทำเครื่องมือช่วยคนและการบริการอ้างอิง เพื่อช่วยให้การบริหารงานภายในหอจดหมายเหตุ งานเทคนิค การค้นหาเรื่องราวและการเก็บรักษาเอกสารต่าง ๆ มีประสิทธิภาพดีขึ้น

ขอเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรวิจัยว่าหอจดหมายเหตุแห่งชาติมีคุณค่าในการวิจัยแต่ละสาขาวิชาอย่างไร เช่น ด้านประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น
๒. ควรวิจัยเปรียบเทียบ การดำเนินงานบริหาร และบริการระหว่างหอจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ และศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย ในฐานะที่ทั้งสามหน่วยงานต่างก็จัดอยู่ในระบบสารนิเทศแห่งชาติ
๓. ควรวิจัยด้านการอนุรักษ์เอกสาร ระบบการจัดเก็บ และการทำเครื่องมือช่วยคนที่เหมาะสมกับลักษณะจดหมายเหตุของไทยและสภาพแวดล้อมในประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย